

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretulu abonamentului:		Pretulu insertiunilor:		Correspondintele sè se adreseze Redactiunei dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . .	5 fl. — cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte	4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
„ „ „ „ 1/2 anu . . .	2 „ 50 „			
Pentru Romani'a si strainetate pe anu . . .	7 „ — „			
„ „ „ „ 1/2 „ . . .	3 „ 50 „			

Interpretarea Statutului organicu.

Nu pricepu ingrigirile dlui Babesiu facia de cele publicate in Nrulu 3. sub acestu titlu.

Motivele emotiunei dsale nu mi-se paru a fi cele comunicate in articolu seu din Nrulu 4. pentrucà eu nici dupa repetite cetiri a acelu articulu nu vedu justificate fulminantele admonitii din introductiune.

Dupa premise eu me asceptámu la altu ceva, si in fine cu surprindere vedu, cumca din ce in ce devine mai stemperatu, si in contrastu cu premisele, vrendu nevrendu intra si dsa in *interpretarea* statutului org. si inca in esintia consimte cu mine dicandu cà: *trebuie sustienuta, „destinatiunea“ concursului, carea este, de a procurá alegatoriloru câtu mai multi si mai buni competentii.* Cu alte cuvinte totu ace'a ce amu disu si eu.

Dlu B. in acea cà sub titlu de „interpretatiunea stat. org.“ ca ilustratiune se publica si casuri concrete afla „*retaciri grele*“ din cari are se urmeze „*dauna mare*“; deci in numele „*legii*“ „*logiceii*“ si „*moraleii*“ grabesce a veni spre a rogá se ne ferimu de astfelu de „*procederi*“. Si apoi candu vine a ni demustrá, care este daun'a cea mare ce urméza din „*tragerea de atari casuri in discussiune publica sub rubric'a de „interpret. stat. org.?”*“ dice cà prin ast'a se intentiuneza: *justificarea consistoriului séu a episcopului pentru astfelu de abusuri.*

Nu sciu cum póte deduce d. B. ast'a din cele publicate in Nrulu 3. pentrucà eu o marturiseseu cà, n'amu avutu intentiunea a *justificá* pe nimenea, si credu cà nici altii nu vor fi aflu justifierea consistoriului in acelu articulu. Din contra amu voitu prin casu concretu se demustru necesitate lamuririi *temei* puse in fruntea acelu articulu, la care si d. Babesiu vine a-si face observarile sale; amu voitu se presentezu lucrulu astfelu naintea publicului, ca fie-cine se-se póta convinge despre nedreptatea si *ilegalitatea* comisa prin resp. consistoriu, — ér de alta parte, ca consistoriulu, vedindu si elu adevverulu, se-se ferésca a mai comite asemenea ilegalitati.

Apoi chiamarea diurnalisticeii nici nu póte fi alt'a, pentrucà avemu organe competinti, cari au chiamarea de a vindecá reulu. Acestea informanduse despre ilegalitatile comise si chiar din diurnalistica, la timpulu si locul seu vor scí cum se proceda.

Dar mai vertosu o foia *bisericésca* cumu este acést'a, si inca o fóia *oficiósa* a unui consistoriu, cum presupunu cà este, nici nu póte se urmeze altfelu, si nici la unu casu asiá precumu i-recomenda dlu B. pentrucà, panacandu ómenii sunt omeni, lucruri omenesci se potu intemplá pe totu locul, — potu fi casuri *necorecte* si la consistoriulu alu carui organu este, — ér ea, daca voiesce se-si implinésca chiamarea, intr'unu modu óre-care va trebuí se comunice si de acelea, daca-i vinu la cunoscintia, căci intr'altmintrea n'ar aveá cuventu a combate la altii abuserile de naintea caror'a si-inehide ochii acasa. *) Apoi ce ar urmá din o asemenea procedura? Negresitu ace'a, cà celu ce-i asigura viéti'a, atacatu fiindu in modu *necuvintiosu* i-o ar si curmá, ér ea, in urmarea atitudinei sale *necuvintióse*, din lips'a tactului recerutu, — ar merge si ea pe gârla ca multe altele. Córd'a prea intinsa totdeun'a se rumpe. —

Asiá se vede cà noi nici in privinti'a conceptului „*interpretare de lege*“ nu suntemu de acordu.

Dlu B. si-inchipuesce interpretarea fara privire la casuri concrete, si tiene cà este deajunsu a dá opiniuni *scurte* fara motivare.

Eu din contra tienu, cumca interpretare fara casuri concrete nici inchipuí nu se póte.

Nu este lege atátu de perfecta, carea ici-colea se n'aiba lipsa de interpretare; necesitate interpretarei inse numai in praesa se dovedesce, candu se ivescu casuri concrete, la cari legea asiá cumu este nu se póte aplicá fara a produce indoielei. Ací apoi cei chiamati, dupa o matura precugetare, dupa analogi'a altoru casuri de asemenea natura, dupa dreptulu naturalu, dupa dreptate si necesitate, dupa desbateri scrupulose

*) Nu convine cu principiulu evangelicu a *retacé* erorile, si in revelarea lorn, dupa sfatulu S. Crisostomu, noi vom urmá adevverulu dreptate si leialitatea.
Red.

meritoriali in *plenulu* colegiului lor *decidu*, si acea *decisiune* trece de *interpretare oficiósa*!

Ér candu opiniunea publica reclama interpretarea, ea aduce casuri concrete, le esplica dupa priceperea sa pro si contra, dar *fara patima*, si astfelu se forméza adeverat'a opiniune publica, carea la casuri obvenienti inlesnesce multu lucrulu autoritatiloru competinti, si de regula se respectéza.

O simpla *enunciare* a unoru adevveruri séu principii cunoscuta nu se póte numí interpretare. Ace'a va se dica *a decretá instructiuni*, apoi pe cale diurnalistica nimene nu este indreptatitu a dá instructiuni organelorului bisericesei.

Interpretarea da! se discuta *pe lungu*. Pentruca nu este de ajunsu a enuciá ceva, ci enuciatulu trebue motivatu din tóte puntele de vedere, si inca motivatu astfelu, ca nu autoritatea interpretatorului, ci *poterea argumintelor* se invinga. De acea este cu cale, si mai corect, ca aceia, cari si-iéu ostenéla a se ocupá de interpretári, fie lucrulu loru cátu de perfectu si classicu, — se-lu publice *anonimu*, si in anonimitate se se feréscu inca si de unele espressioni *proprii*, din cari ii-ar putea cunósce cetitorii, ca publiculu, liberu de veri-ce influentie, de simpathii séu antipathii, se póta judecá, culege, si staverí adevverulu.

Daca pentru ilustrarea disertatiunei se comunica si casuri concrete, cu tacerea numelor si persónelor, cu atátu mai bine; cáci exemplele chiarifica cestiunea, o facu mai interesanta, si publiculu o cetesce cu mai mare placere, ér cele cetíte se întiparescu mai bine in memoria. Interesulu foiei inca pretinde acést'a, cáci o foia monotona si séca nu este pentru publiculu nostru, pe care inca avemu a-lu invetiá si dedá cu cetirea.

„In pripa“ chiar nu e bine se se lucre nimica pentru acésta rubrica. Pentruca fie omulu cátu de celebru, in cestiuni de interpretare, unde fie-care cuventu trebue se fie la locu, are lipsa de combinatiuni si de scrutári scrupulose, ca se-si formeze o parere, careá apoi *daca a disu-o se fie disa*, si cu totu dreptulu se póta dorí ca se o accepteze si altii.

Éta chiar dlu B. condamnandu *pré lung'a* mea discussiune dice, cumca cestiunea tratata de mine *nu póte fi greu* de a se formulá, pentruca — dice: *daca poporulu a alesu in sinodu cu majoritate de voturi preotu séu invetiatoriu „alegerea ajunge subscernuta consistoriului — cu séu fara protestu din partea minoritatii, cu séu fara reflexiuni din partea protopopului resp. inspectorelui cercualu.“*

Daca nu o facea dni'a lui acést'a „in pripa“ si „pre scurtu“ precumu insu-si marturisesce — nu enuciá *o parere contraria legi*, pentruca, precumu numai decátu dupa densulu cu legea in mana aréta colaboratorulu „?“, *alegerea de preotu nu* la consistoriu, ci *la scaunulu protopresbiteralu* are a se subscrerne.

Néga dlu B. cumca in casulu publicatu s'ar aflá objetu de interpretatu; dar in fine insu-si se pune si interpretéza objetulu pre care-lu interpretase falsu consistoriulu — adeca cestiunea *concurusului*,

si dice „precátu acésta cestiune nu este regulata *specialminte* in stat. org. ea *dupa a mea parere* póte se fie regulata conformu *necessitatii* si *impregiurariloru* etc. etc.“

Deci dsa recunósce cá stat. org. este *mancu* in acestu puntu, si prin ast'a recunósce indreptatirea consistoriului de a se folosí de mancitatea stat. org. in privinti'a acestei cestiuni, — recunósce mai multu decátu am recunoscutu eu, pentruca *eu o aflu deplinu regulata*, si nu permitu ca acést'a nici chiar in modu provisoriu se o reguleze consistoriulu „conformu *necessitatii* si *impregiurariloru*“, pentruca *daca* elu este chiamatu se esplice si „*necessitatea*“ si „*impregiurarile*“, apoi acelea *daca-i* vine bine la socotéla le afla *asiá*, precumu le-a aflatu si in casulu amintitu.

Constatu deci, cumca si dlu Babesiu interpreta objetulu pusu la ordinea dilei in nrulu 3. si cumca prin acést'a in fapta desavuéza introducerea articolului seu din nrulu 4.

Consimtu cu d. B. intru acea cumca, prin abuzuri de acésta natura nici decátu nu se vatema numai alegatorii resp. maioritaea lor, ci se vatema constitutiunea cea democratica a bisericei nóstre, si prin astfelu de vatemári *se supsépa chiar biseric'a, sguindu-se credint'a poporului in moral'a organelorului bisericesei.*“ Acestea le-amu disu si eu de repetite ori in Nr. 3. Nu-mi pésa — *daca* chiar este de lipsa, ca sub o rubrica óre-eare, p. e. in chipu de „*corespundintie*“ se se comunice si casuri concrete unde se comitu abuzuri contra literei si spiritului stat. org. si ca acelea pe bas'a legi intr'unu modu cátu de severu, dara in tonu *cuvintiosu* si fara patima, se se critice; inse asi tienea de mare si intr'adeveru *damnosa* greiéla, ca pentru astfelu de casuri o foia *bisericesca*, organu alu unui consistoriu, se deschidia o rubrica sub tutlulu de „*calcari de lege capitali din oficiu*“ si aci apoi se isbéscu in autoritatile nóstre bisericesei, cáci acést'a ar fi o *prostituire* publica a organelorului bisericesei, carea ar produce mai multu reu decátu bine. Panacandu din contra, o critica *solida* si seriósa cu argumente basate pe lege, totdeun'a va avea acea influentia la respectivele autoritati, cá *daca* cu séu fara voia au comis vr'o ilegalitate in trecutu se se feréscu de ea in viitoriu. Si prin acést'a e ajunsu scopulu in biserica unde domnesce principiulu cá: „*Ddiu nu voiesce mortea peccatosului ci ca se-se întórca si se fie viu.*“

In cestiunea ameliorarei pozitiei materiale a preotiloru.

O privire fugitiva preste viéti'a nóstra ne infacisiéza pre omu ca pre o fientia, ce are a intempiná in viétia dile bune, dar si dile grele, si cá numai acelu omu nu cade victima greutatii acelor dile grele, carele in timpuri bune au cugetatu asupra eventualitatiloru, ce lu-potu intempiná, si din prisosintiele sale si-au formatu prin crutiare unu fondu de reserva, la care

se-si p $\acute{o}$ te lu $\acute{a}$ refugiulu in dile grele, in dile de neputintia si in dile de betranetie.—Precum fie care omu maturu si seriosu, ca fientia rationala, se preingrisesce in timpurile cele bune si de dilele cele grele, ce potu veni asupra-i in urm'a vre unei calamitati naturali, s $\acute{e}$ u in urm'a vre unei b $\acute{o}$ le, s $\acute{e}$ u a betranetieloru; totu asemenea, ba cu mai mare usioratate o potu face ac $\acute{e}$ st'a corporatiunile, ce se compunu, si se conducu de barbati intielepti, atunci, candu si-concentr $\acute{e}$ za nisuintiele si poterile intru ameliorarea s $\acute{o}$ rtei loru, si candu prin asociare intemeieza fonduri diferite spre ajutorarea membriloru loru in timpuri de lipsa.

Pentru ca se dovedimu cele sustienute pana aici, amu pot $\acute{e}$ aminti o multime de corporatiuni, cari prin formarea de fonduri tindu a-si asecur $\acute{a}$ esistinti'a loru in timpuri de lipsa; ne marginimu inse a inregistr $\acute{a}$ numai reuniunea functionariloru de statu, cari pre langa t $\acute{o}$ ta securanti'a, ce li o garant $\acute{e}$ za statulu, totu si-au mai infientiatu si unu fondu de asecurare propriu. Apoi vom mai aminti fondurile de pensiuine si ajutorire ale notariloru comunali ori cercuali, si acelea pentru invetiatorii scoleloru poporali fara deosebire de confessiune. De aci ne potemu deci form $\acute{a}$ convictiunea, c $\acute{a}$ astadi t $\acute{o}$ te corporatiunile cauta, ca prin mediloculu asociarei se-si formeze fonduri spre asecurarea esistentiei loru in casuri de lipsa.

Daca corporatiuni ca cele de sus au prevediutu lips'a, si au simtitu trebuinti'a a-si concentr $\acute{a}$ poterile pentru infientierea unoru fonduri pentru ajutorarea loru si a familieloru loru in timpuri de lipsa, $\acute{o}$ re preotimea n $\acute{o}$ stra se nu prev $\acute{e}$ da si se nu presimta urgent'a necesitate de a se infientia unu asemenea fondu pentru ajutorarea ei, a familieloru si a orfaniloru ei in timpuri grele? $\acute{o}$ re ea se fie mai necapace dec $\acute{a}$ tu altii in ac $\acute{e}$ sta directiune?

Starea actuala a preotimei n $\acute{o}$ stre, si anume lips'a cea mare in care traiescu multi dintre preotii nostri, si lips'a cea mai mare, in carea remanu orfani si familielore dupa preotii rep $\acute{o}$ sati, pretinde dela preotimea n $\acute{o}$ stra, ca se se cugete si ea la crearea unui medilocu de ajutorare, si ac $\acute{e}$ st'a cu at $\acute{a}$ tu mai vertosu, cu c $\acute{a}$ tu vedemu, c $\acute{a}$ isvorulu celu mai mare alu dotatiunei preotiesci, denariulu poporului este supusu la at $\acute{a}$ tea im $\acute{o}$ sitate, inc $\acute{a}$ tu s $\acute{e}$ u de locu, s $\acute{e}$ u numai cu greu mai este in stare a ajunge si la dotarea preotului.

Consideratiuni ca acestea a indemnatu pre Pr $\acute{e}$ Santia Sa, dlu episcopu diecesanu alu Aradului, a concepe ideia infientiarei unu fondu preotiescu pentru ajutorarea tuturoru preotiloru din dieces'a Aradului, $\acute{e}$ r de o camdata a celoru mai seraci, a veduveloru si orfaniloru loru.

Spre scopulu ac $\acute{e}$ st'a invit $\acute{a}$ Pr $\acute{e}$ Santia Sa pre diu'a de 22 februaru c. v. pre toti parintii protopopii din diecesa la o conferentia amicabila, spre a le comunic $\acute{a}$ ac $\acute{e}$ sta ideia si a consult $\acute{a}$ cu densii asupra modulu realizarei ei. Conferinti'a tienuta la 22 februaru recunosc $\acute{u}$ necesitatea infientiarei unu fondu pentru ajutorarea preotiloru si primi cu multumire ideia Prea-

santitului episcopu, referit $\acute{o}$ ria, la infientierea unu astfelu de fondu.

Pentru latirea si popularizarea ideii acesteia conferenti'a se convoi intru aceea, ca fiecare protopopu se conchiame la o conferentia preotimea din tractulu seu, se-i comunice ac $\acute{e}$ sta ideia, si se asculte si opiniunea ei in ac $\acute{e}$ sta directiune. $\acute{E}$ r conferenti'a tractuala a preotimei, daca ar consenti cu ideia si realizarea ei, atunci va tramite pre langa protopopulu concernentu inca c $\acute{a}$ te doi reprezentanti ai ei la o conferentia mai ampla, ce se va tien $\acute{e}$ in Aradu sambata dupa Pasci, adeca in $\frac{2}{14}$ aprilu a. c. carea apoi pre bas'a dateloru cascadegate in conferintiele tractuali se se pronuncie at $\acute{a}$ tu in principiu, c $\acute{a}$ tu si in privinti'a isv $\acute{o}$ reloru de venitu necesarie pentru infientierea acelu fondu, si se esmita o comisiune pentru elaborarea statuteloru.

Candu inregistr $\acute{a}$ mu aci ac $\acute{e}$ sta ideia salutar $\acute{a}$, ne permitemu a atrage atentiunea preotimei n $\acute{o}$ stre, asupra impregiurarei, c $\acute{a}$ prin realizarea ei se pune basa la unu opu insemnatu merit $\acute{u}$ a face cu timpululu cele mai bune servitii si prin ac $\acute{e}$ st'a a usior $\acute{a}$ si pre poporulu nostru; de aceea ne place a crede, c $\acute{a}$ ideia ac $\acute{e}$ st'a va fi imbracisiat $\acute{a}$ cu t $\acute{o}$ ta caldur'a si bunavointi'a.

Se p $\acute{o}$ te, ca la prim'a privire ideia se se para d $\acute{o}$ ra multor'a nerealizabila, $\acute{e}$ r altor'a pr $\acute{e}$ tardiu realizabila, tocma pentru c $\acute{a}$ la noi este o ideia noua. Daca inse vomu consider $\acute{a}$, cum au inceputu alte corporatiuni, si unde au ajunsu ele prin astfelu de asociari; atunci nu vedemu motivu, pentru ce se nu p $\acute{o}$ ta face si preotimea n $\acute{o}$ stra aceea ce au facutu altii. Ce privesce impregiurarea, c $\acute{a}$ ea se va realiz $\acute{a}$ d $\acute{o}$ ra tardiu, ac $\acute{e}$ st'a depinde, curatu numai dela modulu, in care se va cultiv $\acute{a}$. Unu pomu cu c $\acute{a}$ tu va fi mai bine cultivatu, cu at $\acute{a}$ t'a va produce fructe mai timpuriu, mai bune si mai multe.

Deci ne semtimu pre deplinu indreptatiti a crede, c $\acute{a}$ realizarea acestei ideii nu este nici dec $\acute{a}$ tu unu lucru imposibilu, si c $\acute{a}$ nu recere cine scie se sacrificie insemnate, recere inse t $\acute{o}$ ta bunavointi'a; pentru c $\acute{a}$ precum din picaturi mici inse dese se form $\acute{e}$ za marea, tocma asia se potu form $\acute{a}$ din contribuiuri neinsemnate prin poteri unite capitale mari, cari devinu apoi in timpuri de lipsa mari benefaceri pentru cei ce le au formatu. Spiritulu de asociare a produsu in timpululu mai nou t $\acute{o$ te lucrurile mari; de ce se nu cultiv $\acute{a}$ mu deci si noi acestu spiritulu de asociare, de ce se nu-lu popularis $\acute{a}$ mu in poporulu nostru pana in cea mai din urma comuna, daca elu a produsu at $\acute{a}$ tea lucruri insemnate? Si apoi cine se-lu popularizeze, daca nu preotimea n $\acute{o}$ stra?

Daca preotimea va sprigini, dupa poterile sale infientierea acestui fondu si-lu va supune unei administratiuni bune; atunci in celu mai scurtu timpu se va pot $\acute{e}$ convinge, c $\acute{a}$ fol $\acute{o}$ sele ce le-va trage din elu voru fi multu mai insemnate, de cum p $\acute{o}$ te se cr $\acute{e}$ da cineva astadi.

Atragemu deci inca odata atentiunea preotimei noastre asupra acestei idei, din a carei realizare pôte rezultá unu opu insemnatu, si in firm'a sperantia, cá domnii preoti o voru imbracisiá cu caldura, si voru lucrá din tóte poterile la realizarea cátu mai grabnica a ei, dorimu, ca acestu inceputu se fie incoronatu de fructele cele ma frumóse si mai imbucurátorie!

Despre postu in genere, si specialu, despre postulul mare.

In aceste dile sante, pentru care maic'a biserica a scrisu si dedicatu asia dicendu, poem'a omenimei in caderea si mantuirea ei, socotu cá este lucru convenabilu si crestinescu se ni indreptámu bagarea de séma asupra actului prin care se santiescu aceste dile d'inaintea invierii lui Cristosu, adeca asupra postulului in genere, si in specialu asupra postulului mare. Sant'a biserica ne obléga la acést'a prin alu doilea comandamentu (porunca) alu seu: paziti posturile celea de preste anu.

In timpulul mai nou alu civilisatiunei moderne, abia va mai existe institutiune bisericésca atacata cu atáta usiurintia ca institutiunea postulului, nu pentrucá ca ea ar fi „inventiunea popiloru séu a calugariloru“ precum sustienu cei malitiosi, ci din simplulu motivu, cá crestiniá prea pucinu cugeta astadi la fapte spirituali, la faptele virtutiú crestinesci; ei sunt sclavii amorului propriu, sclavii materialismului, care dominéza tóte clasele societatiú, de josu pana susu.

Trebue inse se scimu, cá veri care societate numai pana atunci are viitoriu si prosperéza, pana candu statutele, institutiunile ei, sunt respectate, la din contra, ea degeneréza, se disolva. Astfeliu stámu si cu biseríc'a. Daca dorimu o viétia trainica, plina cu roduri de fapte bune, trebue se urmámu comandamentelor ei, se ascultámu vocea ei, siguri fiindu, cá biseríc'a nu ni voiesce decátu binele nostru.

Medicii inca prescriu celor bolnavi infranare, abstinentia dela mancári, si biseríc'a se n'o faca acést'a cu privire la cei bolnavi cu spiritulu? Daca corpulu este organulu prin care se manifesta actiunile spiritului, precum intr'adeveru si este, atunci nu trebue se intreلاسámu nemicu ce póte contribuí la sobrietatea spiritului, trebue ca se moderámu corpulu cu postu, si din punctu de vedere fiziologicu, pentrucá alimentarea lui contiunua cu mancarile carnóse nu numai ingreunéza cugetarea mintii, si aduce spiritulu in nelucrare, ci ea acceleréza, consuma mai iute viétia. Odinora omenii se nutriau mai numai cu legume, si ei ajungeau pana la celea mai adenci betranetie, ér astadi candu traiescu mai multu cu cárnuri, ei moru in vírst'a cea mai vigurosa.

Nu presupunu despre crestiniá mai inteligenti se cugete, cá biseríc'a predica postulul, asia precum se obicinuesce astadi la cei mai multi, ca pre o

virtute ori midilocu de mantuire a crestiniloru. Postulu privitu ca abstinentia este numai midilocu d'a practicá virtutea. „Jeiunium non perfecta virtus, sed caeterarum virtutum adiumentum est — postulu nu e virtute perfecta, ci numai unu midilocu pentru celelalte virtuti. 1)

Asiadara, care este, si in ce consta postulu celu adevératu? Éca cuvintele sublime, in care biseríc'a lu-definiaza: „Postindu fratiloru trupesce, se ne postimu si duhovnicesce, se deslegámu tóta legatur'a nedreptatii, se rumpemu incurcáturile tocmeliloru celoru silnice, totu zapisulu celu nedreptu se-lu spargemu, se dámu flamandiloru pane, si pre seracii cei fora de case se-ii aducemu in casele noastre, ca se luámu dela Cristosu Ddieu mare mila.“ 2)

Abstinentia séu infrenarea dela mancári inca nu e postu totdeuna. Postulu deseversitu consta in unirea abstinentiei dela mancári cu abstinentia dela fapte rele, si in seversirea faptelor charitatii, a dragostei crestine. „Insusirea ordinara a abtinerii este moderati'a neintrerupta la ori ce feliu de mancári si beuturi; pecandu insusirile postulului in intielesulu propriu sunt: cantitatea, calitatea si timpulul. Dupre tipiculu bisericescu, postulu se hotaresce prin mesura, regula si timpul; ér in privinti'a rigurositatii séu asprimei lui este de mai multe felii, si anume, elu consta: a) séu in tr'ototala infrenare in timpulul de trei séu mai multe dile (Fapt. ap. IX. 9. Mat. IV. 2.), care este si postulu celu mai aspru, séu b) in mancare uscata, carea consta numai din pane, apa, legume; séu c) in mancare fiérta cu untu de lemnú séu fora elu; séu in fine d) in mancare de pesce. Prin urmare, postulul in biseríc'a nostra ortodoxa are patru grade 3)

Ca simpla infrenare séu abstinentia, postulu e deodata cu omenimea: „Cugeti cá inceputulu postulului lu-deducu dela lege? si decátu legea este mai vechiu . . . Vino de calatoresce prin istoria si cerca inceputulu lui, cá de o vírst'a este elu cu omenimea.“ 4) Si biseríc'a n'a facutu alta, decátu l'a regulatu numai in anumite timpuri ale anului, pentruca crestiniá se aiba ocaziunea, si se scia, ca in aceste timpuri se se ocupe seriosu si cu totadinsulu de lucrulu mantuirei loru. „Ideo ipsa continentiae observantia quatuor est adsignata temporibus, ut in idipsum totius anni redeunte decursu cognosceremus, nos indesinenter purificationibus indigere, semperque esse nitendum, dum hujus vitae varietate jactamur, ut peccatum, quod fragilitate carnis et cupiditatum pollutione contrahetur, jejunis et eleemosynis deleatur = Chiar pazirea abtinerii este prescrisa in patru anu timpuri, pentruca se cunóscemu noi in decursulu anului, cá avemu trebuintia neincetatu de curatire, si ca in decursulu

1) S. Ieronim epist. 130 ad Demetriad. 2) Triodulu stichirea din Miercurea dela 1 sept. a postulului mare. 3) Tipic. Bis. ort. rom. pag. 148. a. II. 4) S. Vasiliu celu mare omil. 1 despre postu.

vietii noastre totdeauna se staruim a suprima cu postu si rugatiune peccatul contractatu de stricatiunea carnei si necurati'a pofteloru. ¹⁾

Intre celea patru posturi anuali, celu mai venerabilu si mai anticu este postul de 40 de zile a santeloru Pasce, care pentru insemnatatea sa se numesce si mare, instituitu de biserica pentru a imita postul de 40 de zile a mantuitorului nostru Cristosu: „Jejunandum est a fidelibus per quadragesimam, quia id imitationem continet conversationis Domini = crestinii trebuie se postésca patru-diecimea, pentrucà servesce de imitarea vietuirei Domnului. ²⁾ La aceste 40 de zile nu se computa si septeman'a patimeloru, in carea crestinii antici celebrau partea prima a s. pasce, adeca pasca restignirei (pasca stavrosimon) si pasca rescumperarei (pasca soterion) desi aceste zile inca erau de postu. Despre inalt'a anticitate a postului mare vorbescu canónele apostolice (can. 69) precum si scrierile santiloru parinti. S. Ieronimu si Leone celu mare Episcopulu Romei lu-redecu pana la apostoli: „Nos unam quadragesimam secundum traditionem apostolorum jejunamus = noi postimu patru-diecimea dupre tratiunea apostolilor. ³⁾ Scopulu acestui postu consta in a ne retrage dela tóte placerile, petrecherile si ocupatiunile desierte, si infranandu corpulu si poftetele lui se ne deprindemu in rugatiune si elemosina, (milostenia) oprimendu peccatele si càindune de ele. se ne pregatimu la primirea mielului pascalu, si prin acést'a, la serbatorirea mortii si a gloriosei invieri a lui Cristosu. „Jejunium est culpae mors, excidium delictorum, remedium salutis = postulul este mortea smintelei, surparea peccatelor, midiloculu de mantuire. ⁴⁾

Odiniora, postulul acést'a se pazea cu mare seriozitate si asprime. Dupre can. apost. 69. persónele eclesiastice, care nu posteau postulul mare erau pedepsite cu depunerea, éra mirenii se aforiseau. In genere crestinii, nu numai se abtineau dela mancàrile de carne, ci si in mancàrile de postu observau ei o esemplara moderatiune. Lunia, Martia, Miercurea, Joia si Vinerea traiau cu bucate simple fora untu de lemn, si numai odata in di, ser'a. ⁵⁾ Sambat'a si Dumineca, postulul se mai usiorá, insa mancarea de pesce érá permisa numai la Bun'a vestire.

Dar cu tóta asprimea acést'a, biserica nu impune postulul crestinilor, cari din cause binecuvéntate nu potu se-lu pazésca, ea absolvea dela postu pe copii, pe betranii de 60 ani, pe femeile lactátore, pre bolnavi, calatori si pre cei ce se ocupa cu lucruri grele de mana, si inca din motivulu, cà biserica nu voiesce ca prin postu se ni derangiamu sanatatea, séu se suferimu scadere in

¹⁾ S. Leone celu mare serm. 9. de jejun. ²⁾ S. Ignatiu epist. ad Philip. ³⁾ S. Ieronim epist. 54. ad Marcellam; si S. Leone serm. 43 de. quadrag. ⁴⁾ S. Ambrosiu L. de jejunet Elia, c. 3. ⁵⁾ Teofanu, cuv. asupra celor 12 art. ai cred.

implinirea detorinteloru noastre oficiali, ori in castigarea panii de tóte dilele. Nici odata in sa nu s'a permis crestinilor, ca in postu se duca vietia lúcsuosa si in desmerdari. Teatrele si tote jocurile publice erau oprite strictu, inca si prin legile civili, precum si inprocesuarile si siedintiele tribunaleloru, nu cumva se se vateme santiani'a postului. ¹⁾

V. Mangra

Unu capítlu interesantu din celu mai nou opu alu dlui Dr. Jung.

Dr. Iulius Jung, docente la universitatea din Insbruck, este barbatulu celu erudit, carele din propriulu seu indemnu, curatu numai in interesulu scientiei si istoriei, mai mai antaiu la 1876 prin disertatiunea sa academica, intitulata „Die Anfänge der Romaenen,“ apoi de nou prin cartea sa, estu-tempu tiparita la Insbruck sub titlulu: Roemer u. Romaenen in der Donauländern, ^{*)} s'a sculatu cu cele mai poteric argumente si documente in contra lui Robert Roesler, carele la 1871. resp. digiá inca lu 1866, prin opurile sale „Romaenische Studien“ si Dacier und Romaenen — s'a pusu se dovedésca, cumca Romanii lui Traianu in seclulu alu treilea toti au parasitu Dacia, si au trecut presté Dunare, de unde apoi numai catra capetulu seclulu alu doisprediecele, séu chiar in alu treisprediecele secl, adeca dupa noue sute si mai bine de ani o mare parte érá returnatu in Carpati.

Acést'a tesa, fienducà este tractata cu multa maiestria si elegancia, a facutu multi proseleti si a deochiatu si amagitu chiar critica. Si cu tóte acestea ea nu este noua! Degiá Sulzer la 1781 si apoi Engel la 1794 au sustienutu o asemenea, séu aprópe identica ipotese; dar opurile lor n'au fost in stare, se cuceresca spiritele barbartiloru de scientia, de unde ele nici n'au lasatu urmari considerabili in lumea istorica.

Ori cum, motivele principali, pentru cari numitii istoriografi si-au luatu refugiulu la atare tese, si resp. ipotese — au fost mai vertosu trei: antaiu, marea mesura de elementu slavu in limb'a romana, pre care, tiendú ei cà in centrulu Daciei lui Traianu n'au locuitu nici odata multime de Slavi, nu si-o potéu altfelu explicá decàtu cà Romanii au trebuitu se fie petrecutu multe secle presté Dunare, pre pamentulu Bulgariei de astadi, impreuna cu masele de Slavi ce predomnau in acele parti, si acolo sè-si fie insusitu elementulu slavu; a doua cà nu s'au conservatu pre pamentulu Daciei nume de localitati dela Romani pana astadi, ceea-ce neaperatu trebuiá sè fia, daca Romanii locuiau nentreruptu pre acelu pamentu; a treia — cà nu se afla nici unu istoricu vechiu, carele dela alu treilea pana la alu treisprediecele seclu se amintésca unu cuventu despre Romani in Dacia traiana, candu càtiva istorici amintescu de eidincolo presté Dunare spre médias di.

In cea d'antafia privintia, incàtu adeca pentru receptiunea de elemente slave in limb'a romana, de multu ilustrii istorici slavi Schafarik, Kopitar si Miklosich au datu desluciri, prin cari au disparutu tóta trebuint'a de ipotese ca ale lui Sulzer si Engel; in a dou'a privintia istoriculu nostru citéza simplu nomenclatiunile conservate de sub Traianu si pana astadi in Dacia, precum: Berzava, Tamisiu, Tierna, Samus, Motru, Marusiu, Fisiu, Aluta, Seretu, catra cari s'ar mai poté ada-

¹⁾ Cod. Theod. L. XV. tit. V. L. IX. tit. XXXV.

^{*)} A carei aparitiune si cuprinsu tocma anuciámú mai la vale.

oge inca o suta altele; in fine in a treia, multu mai grava privintia, in câtu adeca pentru lips'a de ori ce amentire la istorcii bizantini despre Romanii din Daci'a lui Traianu pe timpulu celor noua secle, dlu Dr. Iung in aretatulu seu nou opu icependu dela pagina 235 face nesce observatiuni si respective descoperiri atâtu de nimerite si agere, încâtu credemu, că merita ca in usulu tocmai modernu alu causei nôstre nationali se luâmu notitia de ele câtu mai curendu si mai generale.

Invetiatulu istoriografu de feliu nu este preocupatu de romani, si nationalitatea si aspiratiunile loru, de cari, pe semne, nici n'are directa cunoscentia; cu tôte acestea elu cumpenindu bine argumentele si tendintiele contrariloru numai de câtu a aflatu, că — „passiunile politice s'au amestecat in jocu” — dintrun'a si dintralt'a parte.

Romanii si-deducu arborele geneologicu dela Traianu, si afirma sus si tare continuitatea de locuintia, si prin urmare unu dreptu alu loru in Dacia mai pre sus de celelalte popóre, pre candu contrarii loru, temendu-si dominatiunea si venitoriulu facia de acést'a afirmatiune a Romaniloru, tindu a li clatiná si restorná bas'a dreptului istoricu „Caus'a intereséza, precum se vede, deja cercuri mai largi, si jóca o rola in politica; ea usioru póte se dée indemnu o data la note diplomatice pentru doctrin'a lui Roesler, séu in contra aceleia, si asia se sporéscu a una noua cestiune incurcaturele orientali” (Pag. 238 si 239.) Dar dlu Dr. Iung procede „academicamente, cum se exprima, éca cam asia:

Adeveratu că istoricii contimporani, anume bisantini dela alu 3-lea pon' la alu 13-lea seclu nu amintescu de Romanii in Daci'a; dar daca acést'a ar fi destulu argumentu spre a deduce, că prin urmare in acelu timpu romanii n'au fost in Dacia, apoi fiendu că aceiasi istoricii pana la anul 976, adeca si ese sute ani intregi nu amintescu cu unu cuventu de Romani nicidincolo preste Dunare, cu acelasi dreptu ar trebui pretinsu, că ei n'au fost nici dincolo! asia dara — unde erau si de unde a parura éra si de o data? Că dora nu voru fi cădiutu din nuori! — In scurtu: din neamintirea istoriciloru vechi despre o nationalitate in cursulu unui timpu mai lungu, tocma atâtu de pucinu se póte argumentá neesistentia aceleia la cutare locu comunu alu aceleia in trecutu, câtu de pucinu astadi istoricii stepanitoriloru nostri din Austria si Ungaria potu se fie documentu positivu despre esistentia cutarei nationalitati. Elementulu daco-romanu face a doua spre dicea parte din poporatiunea monarchiei, si totusi se afla istoriografi, cari abia-lu amintescu câte odata! De acést'a maniera si resp. de acestu interesu au fost condusi scriitorii elementului domnitoriu tocmai asia in Bisantiu, precum sunt condusi astadi multi de ai domniloru nostri.

Candu au amintitu scriitorii vechi mai antaiu de Romanii preste Dunare? Atunci candu la 976 unii calatori romani uicsera pre unu frantasiu slavo-bulgaru. Si de atunci încóci numai inca de pucine ori, la intemplamente extraordinarie.

Chiar in timpulu mai nou scriitorii incepura a amintí, si lumea începú se auda si se se intereseze mai desu de Romani, „de candu ei la 1848 luara parte energica in lupt'a contra magiariloru, si de candu ei acuma forméza parte a opozitiunei din Ungaria, care apoliticamente intrainconsideratiune. Numai prin acést'a tienuta Romanii ca si celelalte nationalitati ale monarchiei devenira obiectu alu atentiunei barbatiloru de statu.” (Pag. 245.)

O justificare si satisfactiune mai celatanta decâtu acést'a pentru program'a si pasirea partitei nationali la Romani nu se póte cugetá. Unu poporu, o natiune numai asia intra in consideratiunea publica si-si face locu in istoria, candu prin o activitate a sa propria nationala se face demna de acést'a.

V. Babesiu.

Studie despre arta.

(Dupre Herbart.)

IV.

Art'a de a cresce séu educatiunea.

(Urmare.)

Cine nu posiede judecata psihologica sanetósa, acél'a nu va pricepe nici odata nimicu din regulele pedagogice; va persistá inse pre langa parerea dejá invecitata, că in spiritu esista nisce poteri s'au facultáti, si aceste trebuiescu exercitate intr'unu modu oresi carele, pote dupa cum sunt exercitiate gimnastice, care intarescu si invertosíeza muschii trupului, fia ele de ori si ce natura; si in adeveru exercitiile aceste varie au succesu, chiar pentrucá omulu are numai unu feliu de muschi. Fantasi'a, memori'a si preceperea se afla ce e dreptu in fia care massa de representatiuni; dar' nu se afla in tôte intru o forma, ci e forte usioru si se si intempla, că in unulu si acelasi omu cutare massa de representatiuni are mai multa precepere, alt'a mai multa fantasia, ér a trei'a mai multa memoria; intru una massa de representatiuni póte domní simtitiune adenca, ér in alt'a recéla cumplita etc. De aceea ar' fi nonsensu completu aceea ce numescu pedagogii cultura formala, daca amu cautá-o intru exercitarea acestui feliu de poteri, care esista numai in imaginatiune. Dar' adeseori masele de representatiuni se ajuta imprumutatu dupa legile generale ale reproductiunei, precum potemu vedé mai bine din esemplulu urmatoriu:

Baiatulu, care invétia latinesce, trebuie se aiba dejá una legatura strinsa intre limb'a sa materna si intre esperiintiele sale de tote dilele. Acum incepe se precépa si insemnatatea vorbeloru latinesci, si acést'a se intempla de regula prin vocabule, adeca vorbe singuratece latinesci se amesteca printre alte singuratece din limb'a materna. Scopulu acestui invetiamentu e forte departatu; baiatulu trebuie se devina barbatu si ca atare se cugete latinesce, va se dica fluiditatea limbei romane se se impreuneze cu firulu cugetárei sale de a dreptulu, fora ca se mai aiba lipsa de intervenirea limbei materne, si preste totu numai limb'a romana se influintieze asupra cugetárei. Acést'a presupune, că impreunarea séu nessleru dintre representatiuni s'a schimbatu dejá forte. Cunoscentia gramaticei latine si-va fi facutu o massa propria si forte cultivata de representatiuni, si in totu momentulu se amesteca si decide. Representatiunile vorbeloru latinesci s'au pusu in legaturi strinse nunumai cu cugetele, care le exprima, ci si ele unele cu altele, căci altmentrea vorbirea latinesca devine ridicula, unu monstru tiesutu din radecini imprumutate atâtu din limb'a latina, câtu si din cea materna.

Dupa ce a invetiatu scolariulu limb'a latina, trebuie se mai invetie si limb'a grecésca ori pre cea francesca.

Aceste le invetia mai usioru, pentrucá limb'a latina a produsu cultura formala — dupa cum sustienu ómenii de comunu. — Dar' ce s'ar fi intemplat, daca baiatulu respectivu ar' fi invetiatu mai antaiu limb'a francesca ori grecésca si apoi ar' fi inceputu cu cea latinesca? Se dice, că in casulu acést'a francesca séu grecésca preparéza cultur'a formala pentru limb'a latina, si că e totu una ori de unde se nasce cultur'a formala, pentrucá e de lipsa numai se trediesci poterea, ér calea pre carea se face acést'a nu contribuiesce nimicu meritoriu; dar e fórte consultu a merge pre calea intreprinsa, căci pre alt'a noua se potu ivi erori.

Asertiunea ultima póte se fia adeverata intru câtu filologii ar' fi siliti se se lupte cu pucine greutáti, daca ar incepe cu alta limba si nu cu cea latina. — Dar' poterea, carea vréu se o trediesca respectivii, presupune o alta potere, carea dorme, căci altmentrea nu ar fi posibilu se o trediesca. Ce e dreptu nu vomu poté esilá nici odata din reto-

rica somnulu si treditrea, care sunt nisece metafore; dar' cã e totu una, a tredit poterea prin limb'a grecesa, ori francesã ori latina, asertiunea acest'a face imposibila ori ce scrutare. Intrebarea nu se referesce la poteri, ci la masele de reprezentatiuni si la cultivarea acestora pre incetulu. Masele de reprezentatiuni, care intra in spiritulu baiatului, candu inventia frances'a, latin'a si grec'a, sunt forte varie, si nu e totu una, dacã se asiedia in spiritulu in ordinea acest'a seu ceea, de orãce chiar ordinea decide despre constructiunea si reactivitatea loru; de aici urmãza apoi, cã si poterea aceea va fi cu totulu alta, dacã se va schimbã ordinea in care s'au grupatu reprezentatiunile la inceputu.

Literatulu francesu, anglesu si germanu sunt trei omeni deosebiti; se punemu casulu cã toti trei posedu scientia intruna forma; voru inse se fia intru tôte egali si se nisuescu spre acest'a in tóta viet'a loru, dar' nu-li succede nici decãtu, pentrucã alt'a e limb'a francesã, alt'a cea anglesã si alt'a cea germanã, prin urmare altele voru fi trebuitu se fie cugetele unui'a si ale altui'a la inceputu. Dar' se dicemu, cã tustrei posedu facultãti rari; ce deosebire aflãmu, dacã unulu incepe a inventiã grecesce, celu alaltu latinesce si alu treilea francesce, seu altmentrelea intrebãndu, la care i-va fi mai usioru se se inaltie la gradulu celu mai mare alu scientiei? Omulu nepreocupatu va dice, cã totinsulu si-pote ajunge scopulu, presupunendu firesce, cã fiacãrele remane si traiesce in tiar'a in care s'a nascutu, deorãce scienti'a fia cãrui'a trebuie se fia patriotica, ceea ce a si devenitu chiar la inceputulu carierei sale.

Cu totu altmentrea sta lucrulu cu invetiamentulu in limbi morte. Noi nu sunteme nici greci nici latini, pentrucã nu trãimu nici in Aten'a nici in Rom'a; totulu se concentreza intru a ni insusi pre cale istorica raportulu dintre doue mase diverse de reprezentatiuni. Dacã amu facutu raportulu acel'a intorsu, trebuie se-lu indreptãmu, ceea ce nu succede nici odatã deplinu, pentrucã reprezentatiunile sunt seu active seu passive; cele active nu le poti intorce si in coci, si in colo, buna ora ca o bucata de panura, pentrucã se nesuescu se-si pastreze pusetiunea reciproca, ce si-au ocupatu-o; cele passive inse nu sunt alt'a, decãtu o scientia morta, prin urmare se si afla pe o trepta forte inferiora de cultura si de aceea nici nu potu avé insemnatate pentru educatiune.

Altu esemplu despre interpretarea falsa a culturai formale ni-oferesce assertiunea, cã matematic'a ageresce preceperea. Dar ce insemnatate se aiba apoi figurile si formulele cele nenumerate, dacã si gramatic'a limbii latine ori elene ageresce preceperea?

Preceperea gramaticiei remane in gramatica, a matematiciei in matematica, si preste totu preceperea fia cãrei specialitãti trebuie se se desvolte in specialitatea respectiva pre cãi proprie. Èr dacã conceptele gramaticali seu matematice se intalnescu in cãtuva in cutare afacere, spre esemplu a beliducelui ori a diplomatului, atunci se voru reproduce imprumutatu conceptele ce si le-a adoptatu mai inainte si unulu si altulu, si-lu voru ajutã intru realizarea faptei sale.

Asia dara se nu sustiena nimene, cã gramatic'a si matematic'a formãza un'a pentru ceea lalta surugatu; din contra fiacãre si-consera cerculu si valoarea sa.

Gramatic'a nu o potemu intrebuintiã nici barem de una colectiune de esemple pentru logica, desì potemu dice, cã esista cev'a comunu intre conceptele amenduror'a prin urmare ar' trebui se si conclureze pedagogice. Totu asiã sta lucrulu si intre logica si matematica. Dar' vai de acel'a, carele se apuca se intrebuintieze si se aplicie preceptele logice in pãrtile cele mai inalte ale filosofiei, basanduse pre aceea, cã a studiatu cu diligentiã gramatic'a si matematic'a! Nici gramatic'a, nici matematic'a, nici logic'a nu formãza pre metafisicu, desì fora logica si matematica nici nu pôte incepe cinev'a metafisic'a.

Mai curendu potemu dice, cã geograf'iã e scienti'a, carea desvolta preceperea in cealalte scientie, pentrucã intrens'a se intalnescu conceptele matematiciei, fiziciei, istoriei naturale si ale istoriei. Dar chiar geograf'iã face mai pucina pretendiune la meritulu de a se numi de preparativa a preceperei, pote din cauza cã dens'a nu areta nici maturitate matematica nici fizica si nici politica.

(Finea va urmã.)

Diverse.

= „**Römer und Rumänen in den Donauländern, historisch-ethnographische studie von Dr. Iulius Iung, Insbruck, Verlag der Wagnerschen Universitäts-Buchhandlung 1877.** este titlulu unui opu de curendu esitu la lumina ce tocma lu-percurseramu si despre care ne convinseram cã merita se fia cunoscutu de totu romanulu cultu, cuprindiundu acestã carte pe 315 pagine, cu o introductiune pre interesanta de altele 44, si cu nenumerate citatiuni istorice si etnologice, celu mai demnu si criticu respunsu famosulu Roesler, precum si naivului Hunfalvy si traducãtorului si comentãtorului acestuia Schwicker, si tuturor precesoriloru si urmatoriloru acestora, precãtu ei deoparte tragendu la indoiala descendent'iã Romaniloru daciei dela vechii Romani italici seu adevã dela coloniile lui Traianu, de alta parte nãga continuitatea loru pe pãmentulu Daciei, anume nãga cã ei incependu din secolulu alu treilea, seu adevã dela Aurelianu, pona in secolulu alu duoispredecilea s'ar fi aflatu locuindu printre Carpatii daciei si specialmente in Transilvania. Dlu Dr. Iung in acestu nou opu alu seu, desì pretinde a face numai unu inceputu criticu, a scrie numai ceva prealabile („Etwas Vorläufiges“) pentru punerea in adevãrata lumina a temei sale, totusi prin ager'a sa judecãta prin vastele sale cunoscintie istorice, prin spiritulu seu de obiectivitate si imparțialitate impune lectorelui si i cucescesce mintea si inim'a, incãtu trebuie sa recunoscemu cã a binemeritatu — in prima linia si cea mai mare mesura de scienti'a si literatur'a istorica, si apoi de natiunea romana si de Romanismu peste totu. De aci este cã ne sentimu indatorati a recomãnda acestu opu tuturor, cari pricepu a cetí in limb'a germanã. Pretiulu cartii in librãriile din Budapesta este 2 fl. 80 cr. v. a. (V. B.)

„**Imprumuturi** se dau credintiosiloru ortodoxi din fondurile comene dieceselor Arãdu si Caransebesiu, pe langã garantia ipotecãria cu intabulare in loculu antãiu. Rogãrile pentru imprumuturi, facute in limb'a romana, trebuie adresate: „Epitropiei fonduriloru comune dieceselor Arãdu si Caransebesiu“ in Arãdu, apoi instruite cu urmatãriile documinte: 1. Estrasu de cartea funduala. 2. Instrumentu de estimatiune dela artisti'a comunala, proviedutu cu sigilulu comunei, alu bisericiei, si subscrisu de parochulu si invetiãtorulu confesionalu. 3. Boleta (bucfariu) de dare directa, autenticatu de artisti'a comunala. Imprumuturile se dau — pre case impreunate cu pãmentu: a 5-a parte, èr pre pãmentu fara de casa: a 4-a parte a valãrei estimatiunale. Viile nu potu formã ipoteca, èr dacã realitatile oferite de garantia sunt proprietate comuna intre mai multi, pre acele numai atunci se acõrda imprumutu, dacã toti cei indusi in cartea fund. ca proprietari, voru subscrie obligatiunea solidari.

† **Necrologu.** P a u l u G o r o n u, inspectoru cercualu de scõle confesionalu si notariu comunalu in opidulu Radna, in florea etatii sale dupã o bõla scurta si dupã multe suferintie sufletesci ce i-a preparatu administratiunea politica dela alegerile de deputatu din anulu 1875. in 5 Martie a. c. au repausatu lasandu in profundu doliu pe neconsolabil'a veduva Elena Caracioni, unica sa flica Livi'a, pe parintiã sei, numerõsele sale rudeniã si amici. Inmormentarea a avutu locu in Radna in 7. ale curintei la carea a asistatu unu numeru frumosu de inteligentia din locu si provintia, intre cari s'a observatu si multi straini. — Defunctulu a traitu

si a moritu ca romanu bunu, trecandu la calea eterne ca o victima a cauzei nationali ce a cerutu dela noi urgi'a timpurilor! Fia-i tierin'a usi'ora si memori'a eterna!

(*Unu amic' alu repausatului.*)

= **Parastasu** pentru Emanuilu Gozdsu, s'a tienutu in 13/25 febr. a. c. precum suntemu incunoscutiati in tote bisericele din eparchia, conformu dispugetiunilor sindoali.

= **Erata.** In nr. 4. alu foiei, pag. 30. colon'a 2, alinea 6 sirulu primu, in locu de „prevede“ se se citeasca: „pretinde.“

Redactoru respundietoriu: **Vincentiu Mangra.**

2—3

„ALBIN'A“

Institutu de creditu si de economii in Sibiu.

Domnii actionari ai „Institutului de creditu si de economii „Albin'a“ se invita prin acést'a, in vertutea art. 19 alu statutelor societatii la

A patr'a adunare generala ordinaria,

care se va tiené la Sibiu in **29. martiu 1877.** stilulu nou, inainte de amédi la 10 ore in cas'a institutului din strad'a macelariloru (coltiul stradei Bayer Nr. 1.)

Obiectele:

1. Raportulu generalu alu Directiunei cu bilantiulu anualu si raportulu Comitetului de revisiune.
2. Ficsarea dividendelor.
3. Distribuieru sumei destinate pentru scopuri de binefacere.
4. Ficsarea pretiului marceloru de presentia.
5. Ficsarea onorariului pentru membrii Comitetului de revisiune.
6. Intregirea comitetului de revisiune.

DD. actiunari, cari in sensulu art. 22. 23. 24 din statute voiescu a participá la numit'a adunare in persona séu prin plenipotentii, sunt rogati, a-si depune la cass'a institutului actiunile loru si eventualu dovedile de plenipotintia, celu multu pana in 26 martiu 1877. stilulu nou, dupa amédi la 6 ore. — Sibiu 20 fauru 1877.

Directiunea institutului.

Concursu.

1—3.

Conformu ordinatiunei consistoriale ^{Nr. 300.} 1877. se e-
^{4 biser.} serie concursu pentru statiunea de capelanu in Micalaca, carele totu odata va avé a functioná si ca invetiatoriu in clas'a a dóua, — emolumente sunt: 1) 1/2 din sessi'a parochiala, 2) 1/2 din tacele stolari, 3) 150 fl. titulu biru, 4) cuar-tiru in natura, au 100 fl. dupa cum va voi comun'a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune trebuie se aiba testimoniu celu putienu de 4 clase gimnasiali, despre absolvirea cursului clericalu. si testimoniu de cualificatiune, dupa intielesulu regulamentului provisoru din 1876. Nr. 108. §. 10 pentru parochia de clasa II., — si recursele sale adresate catra comitetulu parochialu se le transpuna la protopresviterulu Aradului pana in 30 de dile dela antaie publicare.

Cei necunoscuti cu poporulu au a se presentá in vreo Dumineca au serbatóre in Biserica pentru a-si aratá desteritatea in cantu si tipicu.

Alegerea se va tienea in 29 Martie st. v. adeca a treia di de pasci.

Aradu in 18 februaru st. v. 1877.

Ioanu Ratiu, m. p. protopopulu Aradului.

In contielegere cu comitetulu parochialu din Micalac'a.

1—3.

Se deschide concursu pe vacant'a parochie de clas'a treia din Chertesiu ppresviteratulu Ienopoliei (Borosineu) cu terminulu de alegere pe a 5-a domineca in postulu paresime-loru, séu pe 13 Martie a. c. st. v.

Venitulu parochialu: un'a sesiune pamentu aratoriu de a treia clasa — stolele indatinate — birulu parochialu fructulu de gogoasie (c6be) din padurea comunala; uumerulu caseloru 125.

Recurentii au se produca testimoniu despre absolvirea teologiei — de cualificatiune si atestatu de moralitate, — preotii santiti vor avea preferintia; — si pona la diu'a alegerei, se voru presentá la sant'a biserica din Chertesiu in vre-o domineca, ca se-si arate desteritatea in cantari, séu in cuventarile bisericesci.

Recursele adresate comitetulu parochialu, se voru trimitte oficiulu ppresviteralu in Ienolea (Borosineu) posta. ultima Borosjenó.

NB. — Alesulu preotu, va avé a dá jumătate din tote veniturile parochiale veduvei preotese séu orfaniloru reposatului preotu Alessandru Gergariu pona la anulu reposarei, adeca pona in ultima Octomvrie a. c.

Chertesiu 11. Fauru 1877.

Comitetulu parochialu gr. or. din Chertesiu.

Cu contielegerea mea **Nicolau Baldea** adm. ppresviteralu.

1—3.

Concursu pentru definitiv'a implere a postulu invetiatoriu dela scol'a nóstra ortodossa romana confessionale din Laz u, tractulu protopresbiterale alu Ienopolei, de care sunt legate urmatóriele emolumente, si anume: a) in numerariu 100 fl. v. a. b) cereali 10 cubule 1/2 grâu 1/2 papusioiu; c) 10 stang. de lemne; d) cortelu liberu cu gradin'a de legume.

Cei ce voru reflectá la acestu pestu, sunt pofititi, recursele sale ajustate conformu „statutulu organicu“ si intitulate comitetulu parochiale din Laz u, se le adreseze Inspectoratulu scolariu cercualu confesionalu in Iosasielu p. u. Gurahonez pana Miercuri in septeman'a luminata adeca 30 Martiu vechiu a. c. in care di va fi si alegerea.

Recurentele cu testimoniu de cualificatiune mai bunu, cu atestatu de moralitate esemplaria si de practica indelungata va avé preferintia.

In fine se mai recere dela aspiranti ca in timpulu premergutoriu alegerei se se presente in careva domineca séu serbatoria la s. biserica, din Laz u, unde si va aretá desteritatea in cantari si tipicu, si se voru face cunoscuti poporulu alegatoriu.

Iosasielu la 20 Februaru vechiu 1877. — Comitetulu parochiale in contielegere cu inspectoratulu scolariu cercualu confesionalu:

Ioanu Muntenu, m. p. presbiteru parochiale ca inspect. scol. cercualu conf.

1—3

Sementie din Erfurt

pentru

legume de gradina si economia

se afla in cualitate buna

la

MARX & VELSZ

Aradu, strat'a bisericei la „canele albu“

NB. La cererea cumperatoriloru tarifa li-o trimitemu francata.